

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez posebne
naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, neplačani
listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če se
natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Upor krščanskih Slavjanov zoper mahomedanske Turke.

Kri ni voda in brat ne more biti mrzel kot led, kedar se sorodni krvi godi tako, kakor sedaj o svojih slavjanskih sobratih na Turškem slišimo. Njih nesreča in osoda mora v naših sreih vzbujati bratovsko sočutje in usmiljenje.

1. Od Celovca na Koroškem do Carigrada in Soluna na Turškem, od Varne ob Črnem do Trsta in Dubrovnika ob Jadranskem morji stanujemo na zemljišči, ki meri dobrih 7.000 □milj, Jugoslavjani v lepem številu kakih 14 milijonov duš. — Slovencev $1\frac{1}{2}$ milijona, Hrvatov in Srbov 6 milijonov in Bolgarov 6 milijonov — sami bratje, sinovi teiste matere Slave. Med tem ko se avstrijski Slavjani za enakopravnost borimo zoper nemčurja, lahona in madjarona, vzdihujejo turški naši sobratje pod strahovitim mahomedanskim jarmom uže celih 400 let in više. Kajti Bolgari so propadli v krvavi bitki pri Marici l. 1371., Srbi pa na nesrečnem Kosovem polji l. 1389. Vse zemljišče se njim je vzelo in razdelilo med turško gospodo ali poturčeno plemstvo. Kajti veliko Slavjanov je zapustilo krščansko vero in uklonilo se Mahomedu. Srbom v Bosniji so Turki pobrali 30.000 dečkov in njih poturčili. Edini Črnogorci so v nepristopnih gorah ohranili zlato svobodo. Vse ostalo ljudstvo je zapadlo groznemu, nezaslišanemu robstvu in sužanstvu. Njegovo 400letno trpljenje je v zgodovini zapisano s solzami in krvjo. Najbolj žalostno pa je to, da se izmed evropskih Kristijanov nihče ni hotel usmiliti ovih potlačenih rev! —

2. Nekdaj so verniki zapadne Evrope goreče in pogumno branili svoje krščanske brate na jutrovem. Večkrat so sveto deželo in Jeruzalem oteli iz rok nevernikov. Ali sedaj je že 100 let o tem vse tiho. Luteranska krivovera, liberalna nevera je spodrinila poprejšno ljubezen in krščansko vzajemnost ter njo spremenila v nedostojno sebičnost. Potemci nekdanjih križarjev so se po svojem neverstvu dali tako zaslepiti, da so se svoji

zgodovini popolnem izneverili ter začeli podpirati Turke zoper krščanske Slavjane.

Leta 1801—1817. so se Srbi pod vodstvom Črnegajurja in Miloša Turkom uprli, njim vzeli 791 □milj bogate zemlje in ustanovili srbsko knježevino. Toda ostalih sobratov niso smeli oteti; in ko je l. 1854. hotel ruski cesar Turke iz Evrope pregnati, so mu to Francozi, Angleži in Lahi, v zvezi s Turki, zabranili po krvavi vojski. Tudi upor Luke Vukaloviča l. 1862. bil je zastoj.

3. Ali sila kola lomi. Sedaj so tlačeni Kristijani začeli nov upor; 23. julija so se prvič in srčno zgrabili s Turki pri Novosinji v Hercegovini blizo Črnegore, kakih 15 ur od naše dalmatinske meje. Štiri kompanije Turkov so zapodili v pobeg in vsled tega se ustaja naglo širi na vse strani.

Ali bo ta upor srečen uspeh imel, tega ne moremo še sedaj vedeti. Vendar čudne vesti se razglašajo po Evropi, ki se sedaj očitno ne kaže več Turkom tako prijazna, kakor pred par leti. Francoske in nemške novine celo pravijo, da bode Avstrija vsled dogovorov s pruskim in ruskim cesarjem, turškim Kristijanom na pomoč hitela in Bosnijo pritaknila Hrvatski. S tem se vjema tudi to, da so hercegovinski uporniki cesarsko zastavo razvili in klicajé: živil hrvatski kralj Franjo Josip, v vojsko šli.

Ako bi se resnično vse to zgodilo in Bosnija s Hercegovino pridjala trojedini kraljevini: Hrvatski, Slavoniji in Dalmaciji, potem bi ustalo staroslavno kraljestvo Hrvatsko. — Jugoslavjani bi v osebi svetlega cesarja Franca Jožefa pozdravili novega Krešimira „Velikega“. Hrvati in Srbi dobili bi najmočnejši jez zoper madjarske nakane, Slovenci pa najzdatnišo zaslombo zoper nemčurske in laške namere. Zato se tudi vse Jugoslavjanstvo za ovi upor toliko zanimiva; v Zagrebu, v Karlovcu, v Zadru, v Trstu, v Gradcu (glej telegram) in v Ljubljani so se osnovali podporni odbori. . . . Bog pomoz i sreča junačka ubogim trpinom brž do zlate svobode in blagorov evropske omike!

Cerkvene zadeve.

Korarjev število v Ljubljani se bode za 2 skrčilo, da bodo ostali 4 imeli nekoliko bolje plačo.

Čč. oo. jezuiti so nakupili poslopja in posestvo razpuščene gospodarske šole v Maria-Brunnu pri Dunaji ter se bodo ondi naselile, o čemur se jezijo vsi liberalci in njihovi judovski pisarji! Naj se jezijo, verni Katoličani se veselimo.

Misijonu in bratovščini za odkupovanje in krščansko izrezo zapuščenih in izpostavljenih otrok na Kitajskem lahko pomaga, kdor že porabljenega marke ali koleke iz pisem pobira in na Dunaj pošilja pod napisom: Franz Brückner in Wien, VI. Mariahilf, Millergasse Nr. 46, III. Stock. Od ondot se namreč nabrani koleki pošljejo na Kitajsko in prodajo za tapeciranje hiš; denar pa se obrne na omenjeni blagi namen.

Nagla smrt je 29. julija zadela žagmojstra, 35letnega Bl. Bogina v Zrečah. Mazal je kolesa, ki ga zgrabijo in hipoma zdobé. Ravno taisti dan bile so v Zrečah svetoletne procesije. Ko bi se njih gospodar s posli vred bil udeležil, se ta nesreča nebi zgodila. Toda od njegove hiše ni bilo žive duše pri procesiji!

Minister Stremayer hoče bogoslovskim vedam v Avstriji na noge pomagati ter je v ta namen odločil 40.000 fl., iz katerih se bodo izvrstnim bogoslovcem izplačevale štipendije za nadaljšno izobraževanje na kakem vseučilišču. Dobro, če se pošljejo na dobra vseučilišča, n. pr. v Innsbruck, kder učijo čč. oo. jezuiti in če se ob enem skrbi za prebivanje v duhovnih hišah ali semeniščih s potrebnim nadzorovanjem, sicer je boljše — nič. V veri in zadržanji pohabljenih duhovnikov ne potrebujemo!

Procesija v Marija-Celje iz Slov. Štajerskega se zbira v četrtek 12. avgusta v Mariboru pri slovenski (franciškanski cerkvi), kder se bo sv. meša za romarje služila ob 9. uri. Procesija se odpelja z mešanim vlakom do Kapfenberga. Čč. gg. duhovne prosimo, da ovo vest oznanijo, če se njim potrebno in vredno zdi!

Jakob Zorman,
cerkveni teljuhar makolski.

Gospodarske stvari.

Kako iz raznega sadja jesih, očet, kis ali vrisk napravljati?

M. V vsakem, tudi najmanjšem gospodarstvu se leto in dan mnogo jesiha potrebuje. Če stroški za jesiha izdani ravno niso veliki, vendar se pa tudi tukaj marsikteri kracarji dajo prihraniti, ki s časom v znatne številke narastejo in gospodarju in gospodinjini na marsikteri drugi strani prav pridejo, če se znajo odpadki, kateri se sicer večjidel le na gnojnišče mečejo, pametno porabiti. Toraj hočemo v sledečih vrsticah pozornost naših bralcev obrniti na takove sadeže, iz katerih in na načine, po ka-

terih se zamore brez vseh stroškov skoraj v vsaki hiši jesiha napraviti.

Prav navaden način, si jesiha napraviti je oni, ki je pri Nemcih v navadi. Vzame se nekoliko suhih k:hljev iz lesnih jabelk ali pa suhih trnjolic, na ktere se firkelj mrzle čiste studenčnice vlije. Dene se to v primerno veliko posodo in postavi na zmerno topel kraj, tako da se kisló vrenje započne. Da prej zavre, se pridene nekoliko jesihowe maternice in se pusti nekoliko časa kvasiti. Tak jesiha je posebno okusen in zdrav.

Izvrsten in dober jesiha se dobiva tudi na sledeči način. Olupki, izrezki ali osrčja takih jabelk, ki se za sušenje v k:hlje razrezujejo, in na kterih je še zmirom nekoliko mesa, se pomečejo v lonce, v kterih je po potrebi vode. Ko se je takih odpadkov zadosti nabralo, se vse vkup lepo izkuha. Zavrela tekočina se odlije v velike steklenice za jesiha, gošča pa istisne in iztisnjen sok prejšni tekočini prilije. Ta sladkotna juha se potem na zmerno topel kraj postavi in vrenju prepusti. Vinsko vrenje se kmalu začne, kar se po vzdigajočih se penah pozna. Ker se steklenice niso do vrha s tekočino nalile, tako se pene kmalu pozgubijo, se na dno vsedejo in sedaj se začne kisló vrenje. Obilo drožja na dnu in neki vinski duh naznanja konec vinskega vrenja. Steklenice se pustijo mirno stati in pokušajé kmalu spoznaš, kako daleč je kisló vrenje že dospelo. Kakor hitro je pa tekočina prijeten, če tudi le malo kisel okus dobila, se skozi dvojno platneno rutico precedi in potem zopet v prejšne, toda izmite steklenice vlije. Kisló vrenje v steklenicah samo po sebi napreduje in tako nastali jesiha je podoben slabemu vinskemu jesihi in ima prav izvrsten okus.

Kjer se iz sadja, grušek ali jabelk pijača, tolkla ali mošt preša, tam si ljudje lahko veliko dobrega sadnega jesiha naredijo. Kedar jabelčnica ali gruševce v sodu že proti kraju gre, ostaja v njem še razun drožja veliko zakisnelega mošta, ki ni več za pijačo. Včasih se zgodi, da se mošt skisa, ali pa se slabejša pijača v ta namen pušča, da iz nje jesiha postane. Taka pijača se pušča v sodu z odprto pilko in se njej pridene jesihowe maternice ali klobuka ali pa nekoliko vinskega jesiha. Na toplem kraju se precej jesiha naredi. V 4—6 tednih je goden. Tudi po zimi se nabira gnjilo sadje, sadnje lupine itd. v sod, v kterem je poprej jesiha bil in se pušča v njem gnjiti tako, da zamore zrak do te nabire. Proti spomladi se sok izpreša, ter se mu nekoliko strdi primeša, v sod vlije in pri odprti pilki na toplem kraju kislému vrenju prepusti.

Še na drugi način se dobi dober sadni jesiha. Iz blizo 40 funtov dobrega moštnega sadja se napreša blizo 7—9 firkeljnov mošta. Tropine se denejo v primerno posodo in frišne vode se vlije na nje toliko, da voda tropine pokrije. Te od vode pokrite tropine se pustijo blizo 14 dni stati, v kterem času se začne kisló vrenje. Na to se

vse vkup spreša in od tropin se natočijo blizo 4 firkeljni tekočine. Ta se vlije v pripravno posodo, se postavi na toplo mesto in se njej pridene nekoliko jesihove maternice. V nekaterih tednih je jesih goden in ima prijeten, čist okus. Da si naredimo dobro maternico, se vlije nekoliko čez firkelj vinskega jesiha v posodo, postavi na topel kraj in pridene se mu nekoliko koščkov skorje novopečenega kruha. Posoda se s platneno capico zaveže.

Na nekterih krajih si narejajo tudi iz malin kakor tudi iz drugih sadežev: postavim iz jerebičja prav hvaljen jesih. Malinčnjak se posebno zaradi aromatičnega, lepo dišečega duha in lepe rudeče barve obrajta. Kdor si ga hoče napraviti, si zmučka maline, njih pusti nekoliko dni stati in potem na en funt zmučkanih malin vlije $4\frac{1}{2}$ firkeljna močnega jesiha. Po 24 urah se ta zmes spreša, in se njej nekoliko cukra prida in v steklenice natoči. Strd se priporoča kot dober pomoček, kisanje povspešiti, in daje jesihu tudi dober okus, lepo barvo in moč.

Ko se je jesih neredil, se pa ne sme na toplem puščati, ker sicer dober okus zgubi in se ga celo gnjilo vrenje poprejme. Hranjevati se mora na hladnem prostoru, najbolj v dobri kleti.

Kako meso poleti frišno ohraniti.

M. Na Japonskem vzamejo v ta namen precej globoko okroglo porcelanasto skledo, denejo v njo meso, ki ga hočejo dalj časa hraniti, polijejo ga z vrelo vodo, tako, da voda vrh mesa stoji in na to vodo vlijejo potem olja. Sedaj zrak čisto nič ne more do mesa, ki dolgo dobro ostane. Beljakovina na površji mesa se vsled naliva vrele vode usiri in to mnogo pomaga meso dobro ohraniti.

Da se jermenje in usnje konjskih oprav ne pokvari.

M. Da se usnje in jermenje na konjskih opravah po škodljivem soparji v hlevu ne spridi in da vedno mehko in gibčno ostane, se mora usnjevi maži nekoliko glicerina primesiti. Taka maža ohrani jermenje mehko in gibčno; zabranuje, da se ne lomi in ne koha, da se vode ne navzema in ne gnije.

Kako uš na drevju pokončati.

M. V ta namen nasvetuje neki angleški vrtnar naslednji pomoček. Vzame se $\frac{1}{2}$ litra plinovega katrana (pehovec, smolovec) $\frac{1}{2}$ litra suhega v prah stolčenega ila in 4 litre tople mehke vode, ktera se prejšni zmesi polagoma primešuje in potem vse skup prav dobro pregnjete. S to mažo se drevje po zimi s pomočjo zidarskega šopka dobro pomaže in ne le uš, ampak tudi vse drugo mrčesje in njegova zalega konec vzame.

Kako kose hitro poostriti.

M. Na Francoskem imajo navado kose, srpe in druga taka rezavna orodja pol ure pred rabo v vodo pomočiti, v ktorej je bilo nekoliko, za polovico moči oslABLJENE, žveplene kisline primešane. Takih kos, srpov itd. ni več treba klepati, ampak zadosti je, njih z mehkim kamnom 2-, 3krat potegniti, da dobijo na vseh krajih enakomerno o-strost. Če orodje dalj časa v imenovani tekočini leži, mu to ne škoduje, če se le, ko se je iz nje vzelo, dobro obriše in otere. Če tedaj kosci in žanjice svoje orodje med kosilom ali južino nekoliko v imenovano tekočino položé, si tedaj mudno in težavno klepanje prihranijo. Kaj bi sku-siti škodovalo?

Na vino- in sadjerejski šoli pri Mariboru začela so se predavanja za učitelje in sicer v vino-rejstvu, kletarstvu, sadjereji, vremenoslovji, zemlje-znanstvu in gospodarstvu. Slovenskih učiteljev je prišlo iz Štajerskega 7, namreč gg. Brinšek iz Šmarja, Vezenšek iz Podsrede, Horvat od sv. Vr-bana, Čokl iz Kostrivnice, Jurša iz Ormuža, Raner iz Poličan in Ješovnik od sv. Roprtja. Iz Kranj-skega je navzočih 7 učiteljev in iz Nemškega 6. Vsak dobi 2 fl. na dan in potnino povrnjeno. Podučuje se do konca avgusta, vsaki dan po 5 ur. Poduk utegne veliko koristiti. G. ravnatelj Góthe se kaže izvrstnega strokovnjaka in spret-nega učnika.

Sejmovi 6. avgusta pri sv. Trojici v Halozah. — 10 avgust. v Brežicah, v Kozjem pri sv. Lov-renci na Dravskem polji, v Radgoni in v Lučani. — 12. avgust. v Vržeji. — 14. avg. na Črni gori.

Dopisi.

Iz Ljubljane. (Novi škof.) Novega kneza in škofa ljubljanskega liberalni listi z veliko ra-dostjo prištevajo k svoji stranki in si o ustavo-vernosti njegovi obetajo hribe in doline. Nadejo svojo opirajo na neko privatno pismo, ktero je eden njegovih prijateljev v liberalnih listih dal objaviti. Takisto dela po časnikih veliko hrupa tudi odgovor, kterega je novoizvoljeni knez in škof dal mestnemu odboru ljubljanskemu. Knez in škof je neki rekel, da ima cerkev tudi po novih šolskih postavah dovolj upljiva do šolstva. No, pri nas imel je zadnja leta priliko prepričati se, da cerkev nima nobenega upljiva več še v tistih rečeh ne, ktere spadajo v področje oblasti cerkvene.

Pred nekimi leti so profesorji na realki skle-nili odpraviti vsakdanjo mešo in udeležbo pri cer-kvenih obhodih ali procesijah. Škofijstvo s tem ni bilo zadovoljno, pa ni opravilo nič. Kmalu potem so na gimnaziji sklenili le 2krat na teden hoditi k sv. meši, škofijstvo se je upiralo, pa za-stonj. Za tem so sklenili namesto 5krat le 3krat

na leto učence pripuščati k spovedi. Ordinarijat je zoper to oporekal, pa ni opravil nič, kakor tudi ni mogel zabraniti, da so ure za krščanski nauk skoro po vseh učilnicah skrčili. Kje ima tedaj Cerkev tisti upljiv do šol, kterega sme po božjem in naravnem, zgodovinskem pravu zahtevati? Zato nikakor ne verjamemo, da bi bil g. knezoškof res tako govoril, kakor je poročal „Tagblatt.“ Ker pa so vsled tega nekteri hudo vznemirjeni in se je po časnikih zarad tega pričela pismena borba, bo skoro treba, da bo g. knezoškof sam pojasnil to reč in svetu povedal, kaj je mestnim očetom rekel.

Nemški listi skoro vsi od novega škofa zahtevajo, da naj bo s šibo štrahoval fanatične (prenapete) duhovnike ter njim prepovedal vso politično agitacijo. Ti ljudje si domišljujejo, da razmere med katoliškim škofom in njegovimi duhovniki so take, kakor n. pr. med obristom in njegovim regimentom, ali med deželnim glavarjem in njegovimi uradniki, da mora vsak duhovnik brez ugovora storiti, kar mu škof zaukaže, če tudi s službo njegovo v nobeni dotiki ni. Sami sužnji, zavidajo duhovnikom svobodo na političnem polji in bi jih radi spravili v sužnost. A noben škof svojim duhovnikom političnega prepričanja ne more vsilovati in jih mora toliko časa pustiti pri miru, dokler njihova politika ni nasproti načelom sv. vere, zapovedim božjim in cerkvenim ali pa blagru in koristi sv. katoliške Cerkve. Če bi kak škof v tej reči hotel zapovedovati duhovnikom, bi se kmalu prepričal, da s tem sam sebi pripravlja največ britkosti.

Iz Loč. (Javno zahvalo) z najprisrčnejšimi občutki izreka predstojništvo Ločke fare Njih apostolskemu veličanstvu, presvitlemu cesarju Francu Jožefu, prevzvišenemu, milostljivemu knezoškofu Jakobu Maksimilijanu, visokorodnemu gospodu baronu Vay-u v Konjicab, slavni hranilnici Graški; in vsem drugim p. n. premilim darovnikom za obilne in lepe darove, katere so tukajšnjim ubogim in vsega usmiljenja vrednim farmanom, po večkratni siloviti toči grozno poškodovanim, poslati blagovolili. Bog njim stotero povrni, in dodeli, da se bojo po tej velikodušni pomoči ubogih razveseljene solze, kakor najslavnejši biseri v njihovi nebeški kroni na vseh vekov veke lesketale! —

Tam, kjêr ni toča pobila, se pri nas vse lepo kaže; pšenica je lepa, samo da njo je sem ter tje rja malo stisnila; rž je bila sicer redka, pa velikoklasna; ječmen je bil tu in tam snetljiv, pa vendar lep; turšica je kaj velika in krasna, da njo je veselje gledati; tudi krompir je košat, kakor grmovje, sočivje lepo; sena se je veliko nakosilo; po vinskih goricah se dobro kaže; tudi ajda bo skoraj zemljo pokrila. Ali koder je toča razsajala, je pa silno žalostno, celo travi se ne ljubi iz zemlje, v katero je zabita bila. Bog nam ohrani ljubi sad zemlje; varuj nas pa tudi dušne toče, katera je časne toče kriva! —

Iz Makolj. (Šola. — Cerkva. — Letina.) Jezen gleda prenapeti liberalce in nekdanji Seidlnov volilee in največji sovražnik šole in napredka g. Janez Georg, kako zidanje Makolske nove šole veselo napreduje. Vse žile je napenjal, da bi bil zidanje obranil; ali v njegovo največjo togoto tega ni dosegel. Premotil je le nekatere občinske predstojnike, posebno občine Pečke in Stopnega, da niso dovolili v posodo od 3000 glid. po 4% z dvajsetletnim povračilom, katere je graška štajerska hranilnica vsem občinam posoditi dovolila. Meni, s tem zidanje šole ustaviti.

Žalostno je, da so nekateri tako zabiti, da ga še poslušajo in ne pomislijo, kako bo hudo, ves znesek, kateri je pogodbinsko za zidanje odmerjen, na enkrat plačati. — Volili se bodo novi udje v krajni šolski svet. Ako Makolčani svoje sedajne učitelje odpraviti želijo, no, tedaj pa morejo še g. Georga v šolski svet voliti. Možje bodite pametni in ne delajte sami sebi sramote!

Povekšanje in ponovljenje Makolske farne cerkve bode kmalu dokončano. Cerkev bode prav lepa in dosti prostornejša od poprej. Gosp. župniku A. Hajšek, kateri toliko za olepšanje cerkve skrbijo, bode za to vsa fara hvaležna, razun g. Georga, kateri je tudi temu delu bil nasprotnik.

Vinogradi še dozdej lepo trgatev obetajo. Bog nas le pred točo obvari. Gosp. Konrad Gustav je prišel iz Solnograda v Makole, in bode nekoliko mesecev v svoji grajšini Stattenberg stanoval. —

Iz Ptuja. (Izvestje realne gimnazije.) Prvi, tako zvani znanstveni del tega (šestega) izvestja zavzima razprava Schillerjeve pesmi „Kassandra“, katero g. prof. Ferk na 32 straneh „im Interesse der Studirenden“ razlaga. Dobro! premda po nekoj ministerijalnoj naredbi, katere odobravati ne moremo, v takih programih razprave nimajo imeti namere znanstvenih reči popularisati, ampak imajo biti pisane „für die Berufsgenossen.“

Tagespošta pravi, da so Ferkove „Erläuterungen zu Schillers Kasandra“ ein gut geschriebener Aufsatz. Bodisi. Vendar bi radi znali, kake vrste učenci so oni, kojim g. Ferk Kasandro razlaga?!

Za Kasandroj sledujejo šolske vesti od ravnatelja. Iz njih zvemo, da je na omenjenem učilišču bilo 8 rednih in 2 izredna učitelja. Učencev bilo je pri koncu leta 120, vsi katoliške vere, po narodnosti pa 57 Nemcev in 58 Slovencev, kar je na vsak način tiskarska pomota, (katerih je v izvestju precej) ker bi inače morali soditi, da g. Fichna vsakega učenca, katerega roditelji tudi nekaj nemški znajo, Nemcem prišteva in kot takega razglasuje, kar bi bilo malo preveč, a „preveč nemogu niti kola voziti“, pravijo naši strpljivi sosedi in najbližnji brati Hrvati. —

Med 120 učenci bilo njih je v prvem razredu 50. Osem je dobilo spričevalo z odlikoj in sicer: 1. Toplak Jakob od sv. Urbana. 2.

Žitek Vladimir rojen v Karlovcih. 3. Seidl Johann iz Ptuja. 4. Klemenčič Jakob iz Središča. 5. Keček Andraš iz Ormuža. 6. Frass Franjo od sv. Bolfanka. 7. Horvat Miha od sv. Vrbana. 8. Arnuž Tone od sv. Vrbana.

Prva dva dobila sta premijo in sicer knjigo: „Ein treues Bild der Steiermark“.

Spričevalo prvega reda dobilo je 26, drugega 13, tretjega 3.

V drugem razredu bilo je 34 učencev. Spričevalo s odlikoj dobili so: 1. Šuta Franjo od sv. Bolfanka. 2. Šegula Franjo iz Možganec. 3. Toplak Janez od sv. Vrbana. 4. Vezjak Janez od sv. Trojice v Halozah. 5. Smrekar Ernest rojen v Judenburgu. 6. Horvat Franjo iz Možganec. 7. Gajšek Andraš iz Žetalj. 8. Hvalec Matjaš od sv. Barbare v Halozah. 9. Škrbinc Tone iz Rožna pri Reichenburgu. 10. Korošec Franjo od sv. Marka pri Ptuju. 11. Goričar Rudolfo iz Mozirja.

Svedočbo prvega reda dobilo je 22 učencev, eden pa dovoljenje 1 slab red o početku novega šolskega leta popraviti.

V tretjem razredu so se odlikovali med 22 učenci: 1. Murko Matjaš od sv. Vrbana. 2. Kadlik Jožef iz Čebina v Moravi. 3. Greistorfer Dragotin iz Slov. Bistrice. 4. Weinhandl Ferdinand iz Radgone.

13 je dobilo prvi razred, 2 drugi, 3 smejo skušnje ponavljati.

V četrtem razredu je bilo 14 učencev. Odlikovali so se sledeči. 1. Pučko Juri od sv. Andraša. 4. Simonič Jože od sv. Bolfanka. 3. Krenn Karl iz Gradca. 4. Smodiš Andraš iz Ljutomera. 5. Simony Deszö iz Pakóta na Ugerskoj.

Bilo je tedaj med 120 učenci 28 eminentov, kar je radostna prikazen. Živili! Med temi 28 so razve tretjega učenca v prvem, petega v drugem, drugega in četrtega v tretjem, tretjega in petega v četrtem razredu, vsi sami čisto ovejani Slovenci. Slava Vam! neutrudljivi bistroumni sokoliči. Stotinite se! Neudajte se! (Konec prih.)

Iz Celja. (Sklep mestjanske šole. 29. julija se je s slovesno sv. mešo in hvalno pesmijo v nemški cerkvi končala naša mestjanska šola. Znamenito je pri njej to, da slovi zavolj izvrstnih gg. učiteljev kot najboljša na Štajerskem in je imela tudi največ učencev, ker v začetku bilo je vpisanih v vseh 3 razredih 128 in ob konci bilo njih je še 116. Po narodnosti njih je bilo, ako take učence, ki imajo na Slovenskem rojene stariše, ki tudi sami slovenski dobro umejo, pa v preveliki zaljubljenosti do nemščine svoje otroke vse, tudi krščanski nauk nemški podučevati ukazujejo, Slovencem prištevati smemo, čez 60 Slovencev, okoli 50 Nemcev in 4 Lahe. Slovenščina se je na tej šoli učila v 2 oddelkih po 4 ure na teden in sicer je rojene Slo-

vence učil g. učitelj Novak, Nemce pa vpokojeni g. vojaški kaplan Mohorčič. Ker imajo mestjanske šole namen posebno našo mladino pripravljati za učiteljski, obrtniški in rokodelski stan, ne moremo mi Slovenci tudi za našo izvrstno mestjansko šolo zadovoljni biti, ker se v tistej nijeden predmet, niti zgodovina, v slovenščini ne podučuje, kar bi se vendar lahko zgodilo. Naši mladenči bodo po teh šolah izobraženi sovražniki lastne domovine postali in bodo Prusom pot v naše kraje pripravljati pomagali, a tega gospodje na Dunaji in v Gradci nočejo spoznati. (Konec prih.)

Iz Središča. (Pretep.) Bilo je v nedeljo 25. jul. t. l. blizo Središča na Ogerskem pri Štaj. meji, kedar so neko cerkveno obhajilo tamkaj imeli. Pred poldnem bilo je vse mirno. Po krščansko so se ljudje pri božji službi obnašali. Tudi po poldne pred blagoslovom je vse mirno bilo. Nenadoma po blagoslovu pa prihrupi nek divjak iz občine Vitanske, Bolfanske fare, in takoj se počne pretep. Divjal je strašno; kakor neumna žival je mlatil krive in nekrive. Na ta primer dostigne neko ženo, katero je nevarno po glavi ranil. Sedaj pristopijo navzoči in hudodelca tako zmlatijo, da mu ni bilo moč več vstati. Drugi dan so ga odpeljali na dom, da stoji vsem v izgled po pogovoru: kdor išče, ta najde.

Iz Bizeljskega. (Požar.) 25. julija bil je v Bračnivesi hud požar, ki je Mariji, vdovi Lipejevi razun hiše pokončal 3 gospodarska poslopja ter pšenico in krmo uničil. Reva je mati 8 nedoletnih otročičev. Enaka nesreča po ognji je zadela še 3 gospodarje. Zgorela je 1 hiša in 9 gospodarskih poslopij do čistega. Škode je več kakor 7000 fl. Hvala Bogu, da smo vsaj Lipejevo hišo, kojo je že plamen oblizeval, v svo silo oteli, sicer bi bila vsa ves pogorela, ker silen veter je pihal. Ogenj je nastal, kakor se sumi, po nekem trepu. Zavarovan ni bil nobeden, akoravno so se tukaj ljudje uže mnogokrat v tej reči opominjali in nagovarjali.

Iz Radgone. (Cigani.) Slovencem, ki živijo kraj ogerske meje bo treba, da posebno pazijo na svoje imetje in življenje. Kajti od onega časa, kar je odstranjen kordon, klatijo se zopet trume ciganov po naših pokrajinah. Blizo Bernika so izplenili v eni noči več hiš in kleti. Tudi so ubili staro ženo. Naplenjeno blago so peljali na vozih čez mejo. Hvala Bogu, da so njih še dobili nekaj pri sv. Jurji in nekaj v Soboti na Prekmurskem. Upamo, da se njim naloži, kar so si zaslužili. Vendar mnogo še se njih potepa po naši okolici. Zato bo treba, da Slovenci, posebno predstojniki, pazijo.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nadvojvoda Albreht je potovajé po Francoskem se sošel s predsednikom

francoske republike Mak-Mahonom. Pravijo, da ima to političen pomen.

Na Koroškem je poslanec Knobloh položil poslanstvo. Liberalci zgubijo v njem močnega zagovornika.

Državni poslanec tržaške okolice in znani slovenski rodoljub g. Nabrgoj je pri neki svečanosti na svojem vrtu razvil lepo rdečo-belo-modro slovensko zastavo; ali zdajci pridejo policaji in mu njo iztrgajo. Kedar pa pruski potepuhi izobešajo pruske črno-bele boje, tedaj pa včasih žive duše policijske videti ni.

Gališki cesarjev namestnik grof Goluhovski in oče oktoberske diplome, je po dolgi boleznii umrl. —

Ogerski ministri delajo na to, da bi vsled nove pogodbe Ogerska mesto 30 samo 25 milijonov dolagala k skupnim državnim stroškom. Čudni Madjari zahtevajo, da bi tedaj mi njim robovali plačevajé na leto 75 milijonov.

Hrvatski ban Madžuranič je pobiranje denarjev za hercegovinske Kristijane dovolil.

Vnanje države. Najvažniši dogodek je upor slavjanskih Kristijanov v Hercegovini na Turškem. Uporniki dobivajo pomoči iz Črnogore in Dalmacije, ker je iz teh dežel neki več oboroženih čet prekoračilo mejo in se združilo ž njimi. Govorica gre, da njih je uže 5000 mož ter da so Turkom pri Stoicu vzeli 3 kanone in posekali 250 mož. Črnogorci in Srbi v Belemgradu so jako iznemirjeni in utegnejo svoja kneza, Nikolaja in Milana prisiliti na vojsko, katerej se obadva še ustavljata. Milan je celo Beligrad zapustil in odšel na Dunaj, kder se je pogovarjal z našim cesarjem, s pruskim in ruskim poslancem. Iz Ljubljane je uže neki 80 mladih Slovencev črez Dalmacijo hitelo prostovoljno na pomoč. Tudi več naših regimentov je dobilo povelje, pripravljati se na pot proti turški meji. Kaj bo iz vsega tega, to bode prihodnost razkrila!

Za poduk in kratek čas.

Potovanje v Rim, Neapolj in domu.

F. Š. . . Kdor ne gre od doma, tudi domu ne pride, pravi slovenski pregovor. Taka je. Spomnil sem se tega pregovora jaz in gotovo tudi marsikdo, ki je letos zaslišal, da nameni mednarodno, t. j. vse katoliške narode zastopajoče poslanstvo potovati v Rim pred sv. Očeta, vidnega glavarja sv. Cerkve, da mu izpoveda pred vsem svetom svojo udanost in neomahljivo zvestobo, naj pride, kar hoče. Pregledavši denarno mošnjo in zanašajé se na zdravo svoje telo, sklenem ovemu poslanstvu pridružiti se, ob enem pa nagledati si lepo, po celem svetu za tega voljo slovito Italijo, posebno pa staroslavni Rim, vsem vernim Katoličanom sveto mesto. Zapustim tedaj 4. aprila t. l. svoje gnezdo ob slovensko-nemški meji v Sloven-

skih gorinah ter se podam v Maribor na južno železnico.

Moj namen ni, popisati vse, kar sem videl ali slišal na svoji italijanski poti; le nekatere prigodke hočem navesti, kateri so mene posebno zanimivali nadjajé se, da utegnejo čitatelje „Slov. Gospodarja“ kratkočasiti.

V Mariboru sem platil 73 fl. za vožnjo v II. razredu. Bogu se v varstvo izročim, zasedem železnega konja, ki je začel kaj urno dirjati proti jugu. —

Prvo mesto Celje ne potrebuje tukaj obširnišega popisovanja. Vsaj ga itak mnogo od nas hodi prisiljenih ogledovat namreč: zatoženci, tožniki, priče in porotniki. Od Celja se suče železnica kraj tople Savine ter med gorami pridrdra do Zidanega mosta. Tukaj njo na levo potegne v Zagreb, na desno pa med visokim skalovjem tik šumeče Save v Ljubljano. Lega ljubljanskega mesta je krasna, in ni prazna baharija, če se Kranjci ž njim ponašajo nazivljajoči ga: bela Ljubljana. Iz nad grada se vse mesto najbolje razvidi. Za mestom se razprostira širno močvirje. Po okolici se vidijo daljne in bližnje gore, iz kterih nas pozdravlja množica belih cerkev. Ob čistem zraku zagledaš proti severu zahodu tudi velikansko goro Triglav. V poslopje na gradu ne sme kdorbodi, ampak njegova vrata so odprta le hudodelnikom, ki se ondi pokorijo, in pa njihovim čuvajem. Človeka srce boli, kedar pomisli, kako ondi za trdnim zidovjem večjidel bolj mladi in krepki ljudje životarijo, med tem ko od njih poprej nadlegovani poštenjaki za nje delajo in pridno plačujejo. — Kraljica vsem ljubljanskim cerkvam je velika stolna cerkva s krasno kuplo. Tudi v franciškansko cerkev je vredno pogledati. Ljudstvo na Kranjskem je sploh pobožno. Tudi po delavnikih in popoldne nahajamo verne, ki presv. Reš. Telo obiskujejo in molijo. Dalje od Postojne se začne žalosten kraj, prava kamenita puščava — goličavni Kras. Ne vidiš njiv, ne travnikov, ne hoste, ne vinskih goric, vse je pusto, vse žalostno. Borno borovje ali brinje na črevelj visoko zeleni med trdim apnenim kamenjem. Tu pa tam klavrno hira kako drevesce. Neki se najde kak ogonjček v nižavi, katerega so pridne roke z med kamenjem nabrano zemljo nanosile. Moj Bog, sem si mislil, gledajé žalosten kraj, kak krasen vrt je naša štajerska dežela proti tej puštinji! Želel bi na nekatere tedne našim nezadovoljnim poslom in zapravljivim kmetovalcem, naj bi tje šli na Kras in se učili zadovoljnosti in zmernosti.

Skozi 5 tunelov se človek pelja, ter se zapustivši Prosek, kder dobro vino raste, naposled privleče do Nabrezine. Sedaj postaja srce potnika čedalje bolj nemirno, oko mu nepokojno išče in lovi prvi pogled na — morje, katerega še nikdar videlo ni. In glej! brž za Nabrezino se odgrne zavoj in čarobno leži pred teboj pod bre-

gom — sivo-plavo morje. Belim labudom ali gossem podobne plavajo po njem sem ter tje ribarske ladvice, v daljini pa, da njih komaj oko dosega, jadrajo kupčijske barke po svoji mokri poti bližajé se Trstu. Kako da je človeku pri srci, kedar prvič morje zagleda, to se ne more popisati. Bil sem ves zamišljen, ter sem se izdramil še le, ko je konduktér zavpil: Grignano. Tukaj na desni strani stoji čarobni grad Miramar, kate-rega je postaviti dal brat našega cesarja, nesrečni Mehikanski cesar Maksimilijan. Njegova radodarna roka je pusti kraj po dragih stroških spremenila v krasen vrt, poln čudovito lepih evetlic in južnih dreves. Za Trst je bil ranjki gospod velik do-brotnik in skrben oče in prav so storili Tržačani, da so mu letos postavili vreden spomenik, ki je bil vpričo svetlega cesarja odgrnjen meseca aprila. Tržačan se spoštovanjem odkrije, kedar cesarja Maksimilijana imenuješ.

Od Grignane naprej se hitro smukne skozi tunel in zdajci sem bil na kolodvoru v Trstu. Ko spod kapa stopim, zapazim celo vrsto vozev in vozačev, ki so glasno vabili prišlece, vsak v svojo oštarijo. Bil sem posvetno oblečen ter si mislil, da nihče v meni ne pozna duhovnika. Ali v tem trenutku me eden nagovori: „Hochwürden, wollen Sie zum Sandwirth“ (časti vredni hočete li k Sandwirthu?). Pri tej priči mi nehoté pride na pamet prigodba, katero mi je pred 12 leti na Slatini pravil g. K. ravnatelj tržaške policije. Obiskal ga je namreč nekdo njegovih znancev. Ravnatelj ga povabi na obed. Ali znanec se izgovarja, češ, da ima seboj prijatelja duhovna, katerega ne more samega pustiti. „No, pa pridita obadva“, pristavi ravnatelj in povejte, kakí da je vaš duhovni tovariš! Ko se je to zgodilo, se poslovita in ravnatelj se poda v svojo uradnico. Gredé sreča človeka, na katerem kmalu zapazi znamnja, kakoršna mu je njegov znanec o svojem duhovnem prijatelji bil izpovedal. Torej stopi pred njega rekoč: ste li Vi gosp. duhoven K. . . ? „Zakaj me prašate in kdo ste?“ „Jaz sem ravnatelj policije.“ Mrzla rosa stopi preoblečenemu duhovnu na blede čelo. Prestrašen reče: „no, sedaj me je že nekdo škofu ogradil, gotovo so po brzokavu me vjeti zaukazali.“ Škof so namreč župniki, ki je bil mlakedaj doma, ostro prepovedali iti kam brez njihovega posebnega dovoljenja. Še le, ko ga je ravnatelj na obed povabil in razložil, od kod ga pozna, si je nemirno srce vtolažil.

Tako je tudi mene osupnilo, kedar me je oni človek kot duhovna pozdravil, čeravno nisem bil oblečen po duhovsko. (Nastavek prih.)

Smešničar 6. Zakaj gospodje tobak „šnofljejo“? Zato, ker imajo na zdol zakrivljene nose, sicer bi ga v nje sipali.

Razne stvari.

Telegram

iz Gradca „Slov. Gospodarju“:
ustanovil se je tukaj odbor za ranjene Kristijane heregovinske; pomagajmo našim bratom z obilnimi doneski, duhovniki, narodnjaki, naprej!

Odbor.

Dostavek. Vredništvo „Slov. Gospod.“ rado sprejema darove, ter njih bo vestno pošiljalo odboru, bodi-si gračkemu ali ljubljanskemu, toda odborniki se naj ali pri nas ali po **Novicah** ali po **Slovcu** spričajo, kdo da so.

(Pred celjsko porotno sodbo) bil je stari tat Lorene Friedau v 6letno težko ječo s postom obsojen; — Juri Osek in Fr. Imenšek zavoljo ropa vsak v 10letno ječo in vsake 14 dni z enim postom; — Mica Šeruga zavoljo detomora v 4letno težko ječo z mesečnim postom. — Mih. Mavčič in Blaž. Zelenko zavoljo ropa, prvi v 6letno, drugi v 10letno težko ječo z mesečnim postom; — Ferd. Šimek tožen zavoljo uboja bil je nekriv spoznan; — Mih. Rožek zav. požiganja v 4letno težko ječo; in Karol Kramer, stari tat, v 6letno težko ječo in Jože Koje zav. cerkvenega ropa, ki je monštranco ukradel pri sv. Trojici, v 5letno težko ječo.

(G. Stare iz Monšberga) je po dražbi prevzel popraviljanje Savine struge od Krškega do Brežic.

(Ponarejeni bankovci) petniki se streljejo ob štajersko-ogerski meji. Rusani so slabo in na narobni strani besedi: „Pet“ in „zlatych“ niste druga od druge ločeni, kakor bi morali biti.

(G. Vokaun) je v Trbovlji 25. julija pred 150 kmetovalci govoril o gospodarstvu in sicer z dobrim uspehom, ker se je posluževal slovenske besede. Razlaganje nemško bilo bi zastoj. Duhovščina je mnogo pripomogla, da se je shod tako uspešno vršil.

(Nek tesar) na Dunaji ni hotel odpovedanega mu stanovanja izprazniti. Gospodar pošlje po 2 policaja. Toda razkačen tesar ubije prvega, drugega pa smrtno rani. Bil je uže enkrat v norišnici, pa so ga zopet izpustili.

(Tri gospodične) v Trstu so se ob enem usmrtili. Pravijo, da njim je nespametno branje ničvrednih, prismukastih knjig mlado pamet zmešalo. Prva je bila 19, srednja 17 in najmlajša še le 15 let stara.

(Mlad gospod) v Temešvaru je pri nekem gostovanji gorečo cigaro na opak v usta vtaknil, si jezik požgal in v nekoliko dnevih po strašnih bolečinah na črnu umrl.

(Mariborskemu magistratu) se je od e. k. glavarstva vzela pravica, davke pobirati, ker je uže preveč bilo zaostankov.

(Dražbe.) 6. avgusta Krajner v Lugacu pri Cmureku. (3.) — 7. avg Selič v Kunjertu. (3.)

Listič vredništva in opravištva: Dopisi od Sv. Miklauža, Andraša, Zreč, iz Podjunske doline prihodnjič! — G. M. G. v Celju: denar smo prejeli.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptujju		V Celju		V Varaž- dinu		V Celov- cu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan . . .	4	80	3	50	5	—	5	—	4	44
Rži " . . .	3	60	3	—	3	90	3	40	3	45
Ječmena " . . .	3	—	3	—	3	40	2	20	2	85
Ovsa " . . .	2	10	1	90	2	70	—	—	1	92
Tursice " . . .	3	30	2	50	3	60	3	—	3	66
Ajde " . . .	2	60	2	30	3	—	2	10	2	10
Prosa " . . .	3	30	—	—	3	60	3	—	2	63
Krompirja " . . .	1	90	1	50	1	60	1	—	1	30
Sena cent. " . . .	1	50	1	60	1	—	1	—	1	—
Slame (v šopkih) . . .	1	40	—	—	—	80	1	—	—	—
" za steljo . . .	—	90	—	—	—	60	—	—	—	—
Govedine funt . . .	—	26	—	26	—	26	—	22	—	22
Teletine " . . .	—	26	—	26	—	27	—	22	—	22
Svinjetine " . . .	—	28	—	28	—	28	—	28	—	28
Slanine " . . .	—	40	—	—	—	40	—	44	—	46

Loterijske številke:

V Trstu 31. julija 1875: 47 85 6 72 42

V Lincu " " 65 12 73 75 20

Prihodnje srečkanje: 14. avgusta 1875.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gl. 20 kr. % . . .	70	90
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vred- nosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem . . .	164	75
Ažijo srebra	100	85
" zlatá	5	23

Božjast, 7—18

(sv. Valentina ali veliki beteg) ozdravlja pismeno zdravnik **Dr. Killisch** v Draždanih (Dresden), Wilhelmsplatz 4. (poprej v Berolinu.) —

Stoterim je že bilo pomagano!

Oznanila. 2—3

Ces. kralj. priv. vzajemna zavarovalnica zoper ogenj v Gradci zavaruje pregibne in nepregibne predmete vsake vrste ter si dozvoluje p. n. gospode kmetovalce pozorne storiti, naj si, posebno poljedeljske in senokošne pridelke zavarovati dajo. Ponudbe se sprejemajo v ravnateljevi pisarni v Gradci, v lastni hiši, Sackstrasse Nr. 20., potem pri zavarovalniških zastopih v Celovci in v Ljubljani, kakor tudi pri okolišnih komisarijatih. Ondi se tudi vse potrebno poizvé, lahko in natančno.

Ravnateljstvo vzajemne zavarovalnice zoper ogenj
v **Gradci.**

Ponatisov ne plačujemo.

Imenitno in važno orodje za vinogradnike in kmetovalce!
C. k. privilegirane
**drozgalnice ali mašine za zmečkanje
grozdja,**

ki imajo lesene valeke prevlečene z močnimi cinasto-železnimi ploščicami prodajam

Jožef Janda
v Ptujju.

Ovih mašin, ki so se uže lani povsod jako prikupile, sem tudi letos in sicer mnogo **zboljšanih** za prodajo iz nova izdelal.

Posebno priporočam še tudi

od mene izumljene

mašine za zmečkanje sadovja

z leseno-plehnatimi ali tudi železnimi valeki.

Ove sadovne drozgalnice, vsakemu sadjerejcu potrebne, zmečkajo v 20 minutah zelo lahko 5 mecnov jabelk. Po teh mašinah se veliko prihrani na delaveih pa tudi vse se opravlja bolj snažno.

Cenovniki se vsem, kateri njih želé, pošljejo 1—6 brezplačno.

Za občinsko uradovanje! 2—2

Pisauja zmožen, pošten kmetski fant se v službo vzame! Več kaj pismeno pod napisom:

J. V. F. poste restante.

Weitenstein.

2—3

Najboljša knjiga

o metričnej meri in vagi je:

Nauk o desetnih (decimalnih) razlomcih in njih upotrebljevanji pri računih z metrično mero in vago in 90 natančnih primerjalnic dosedaj v Avstriji v rabi bivših mer in vag in metrične mere in vage.

Prodajajo njo:

J. Giontini, O. Klerr, Kleinmayer & Bamberg in „Narodna tiskarna“ v Ljubljani, E. Liegel v Celovci; J. Pajk v Mariboru; Th. Drexel v Celji; E. Fillak v Gorici; F. H. Schimpf v Trstu; Albrecht & Fiedler v Zagrebu.

Dobiva se tudi pri pisatelji J. Žnidaršič-i na Premu (via St. Peter).

Cena: 60 kr.